

РЕПУБЛИКА СРПСКА
Агенција за осигурање Републике Српске
Бања Лука



Бана Милосављевића 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
тел/факс: +387 51 228-910; 228-920

REPUBLIC OF SRPSKA
The Insurance Agency of Republic of Srpska
Banja Luka

St. Bana Milosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
phone/fax: +387 51 228-910; 228-920

ИЗВЈЕШТАЈ
о стању у сектору осигурања
Републике Српске
за период од 01.01.2009. до 30.06.2009. године

Бања Лука, август 2009. године

САДРЖАЈ

УВОД	2
1. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ ...	3
2. УЧЕСНИЦИ НА ТРЖИШТУ ОСИГУРАЊА	4
2.1. Друштва за осигурање	4
2.1.1. Власничка структура	5
2.1.2. Људски ресурси.....	5
2.2. Посредници у осигурању	6
2.3. Заштитни фонд Републике Српске.....	6
2.4. Омбудсман у осигурању- заштита потрошача.....	7
3. ПОРТФЕЉ ОСИГУРАЊА	8
3.1. Обрачуната премија.....	8
3.2. Структура премије	9
3.3. Тржишно учешће	11
4. РЈЕШАВАЊЕ ОДШТЕТНИХ ЗАХТЈЕВА	13
4.1. Животно осигурање	13
4.2. Неживотно осигурање	13
5. БИЛАНСНА СТРУКТУРА	16
5.1. Биланс стања	16
5.2. Биланс успјеха.....	22
6. ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА	25
ЗАКЉУЧАК	26

УВОД

У Републици Српској од 2005. године, када је донесен важећи законски оквир, односно од средине 2006. године када је формирана Агенција за осигурање Републике Српске (у даљем тексту: Агенција), траје процес уређења и стабилизације тржишта осигурања. Ради бољег увида у промјене које су се десиле у наведеном периоду, у овом Извјештају, гдје је то било могуће, имајући у виду расположиву статистичку базу података, извршена је компаративна анализа основних величина и показатеља сектора осигурања по полугодиштима у периоду 2007.-2009. године.

У првој половини 2009. године у Републици Српској 11 друштава за осигурање остварило је обрачунату премију од 56,7 милиона КМ. Укупна актива сектора осигурања износила је на дан 30.06.2009. године 215,9 милиона КМ. Са нето добитком у укупном износу од 5,2 милиона КМ је пословало 10 друштава за осигурање, а губитак од 2,4 милиона КМ исказало је 1 друштво. У овој дјелатности било је запослено 929 радника.

На основу анализе достављених финансијских извјештаја друштава за осигурање за прво полугодиште 2009. године, прикупљених статистичких и других података и проведеног надзора над пословањем друштава за осигурање, а у складу са чланом 9. Закона о друштвима за осигурање („Службени гласник РС“ број: 17/05), припремљен је Извјештај о стању сектора осигурања у Републици Српској за 01.01.-30.06.2009. године.

1. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Друштва за осигурање у Републици Српској у свом пословању примјењују више различитих системских прописа, што представља основни законодавни оквир, како за њихово функционисање, тако и за провођење надзора.

Надзор финансијских услуга осигурања, који у складу са својим законским овлашћењима, врши Агенција, је специфичан и прилагођен правилима осигуравајуће струке, па се као такав сматра примарним надзором у осигурању, али због укупног корпоративног и финансијског статуса друштава за осигурање овај надзор се употпуњује и другим аспектима надзора у РС, који врше друге надзорне институције.

Поменути законодавни оквир тржишта осигурања у Републици Српској у првој половини 2009. године чинили су следећи прописи:

1. Закон о друштвима за осигурање („Службени гласник РС“ број: 17/05, измјене 01/06 и 64/06),
2. Закон о осигурању од одговорности за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности („Службени гласник РС“ број: 17/05, измјене 64/06 и 12/09),
3. Закон о посредовању у осигурању („Службени гласник РС“ број: 17/05, измјене 64/06),
4. Закон о предузећима („Службени гласник РС“ број: 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04, 34/06),
5. Закон о рачуноводству и ревизији РС („Службени гласник РС“ број: 36/09),
6. Закон о тржишту хартија од вриједности („Службени гласник РС“ број: 92/06),
7. Закон о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, Службени гласник РС“ број: 17/93, 03/96, 39/03, 74/04),
8. Закон о Агенцији за осигурање у БиХ („Службени гласник БиХ“ број: 12/04),
9. подзаконски прописи које је Агенција усвојила на основу закона из области осигурања и добровољног пензијског осигурања.

У фебруару 2009. године усвојен је Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, по коме је надлежност за регулативу и надзор дата Агенцији. У 2009. години очекује се оснивање првих фондова овакве врсте.

Самим законом, а и подзаконским актима Агенције, уведена су правила и стандарди пословања друштава за осигурање. Друштва су обавезана да испуњавају капиталне захтјеве и поштују правила солвентности и ликвидности. Прописана су правила и минимални стандарди за обрачун техничких резерви друштава за осигурање, за које се мора обезбиједити адекватно квантитативно и квалитативно покриће у имовини, правила за заштиту потрошача, за извјештавање, минимални стандарди рачуноводствене и актуарске ревизије, као и садржаји рачуноводствених, ревизорских и актуарских извјештаја.

2. УЧЕСНИЦИ НА ТРЖИШТУ ОСИГУРАЊА

2.1. Друштва за осигурање

На тржишту осигурања Републике Српске је у првој половини 2009. године пословало 11 друштава за осигурање, која су према дјелатности осигурања, сједишту и већинском власништву над основним капиталом, представљена у наредној табели:

Табела број 1: Друштва за осигурање

Р.бр.	НАЗИВ ДРУШТВА	СЈЕДИШТЕ	ВЕЋИНСКО ВЛАСНИШТВО
НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ			
1.	Бобар осигурање а.д.	Бијељина	домаће
2.	д.д. Брчко-гас осигурање	Брчко	домаће
3.	Дрина осигурање а.д.	Милићи	домаће
4.	Крајина осигурање а.д.	Бања Лука	домаће
5.	Микрофин осигурање а.д.	Бања Лука	домаће
6.	Нешковић осигурање а.д.	Бијељина	домаће
7.	Осигурање Аура а.д.	Бања Лука	домаће
8.	Триглав Крајина Копаоник а.д.о.	Бања Лука	страно
КОМПОЗИТНА ДРУШТВА (ЖИВОТНО И НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ)			
9.	Јахорина осигурање а.д.	Пале	страно
10.	Косиг Дунав осигурање а.д.	Бања Лука	страно
ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ			
11.	Grawe осигурање а.д.	Бања Лука	страно

У првом полугодишту 2009. године на тржишту осигурања Републике Српске је пословало 11 друштава за осигурање. Осам друштава је обављало послове неживотног осигурања, а једно друштво се бавило искључиво животним осигурањем. Два друштва су искористила законску могућност и регистрована су као композитна друштва (са дозволом за животно и неживотно осигурање), али су и даље, као и претходних година, и поред ове могућности, у 2009. години обављала искључиво дјелатност неживотног осигурања.

Агенција је у првом полугодишту, у складу са законским одредбама и усвојеним процедурама, издала дозволе за отварање филијала у Републици Српској за три друштва за осигурање из ФБиХ и то: Д.Д. за осигурање "VGT" Високо, "Сарајево-осигурање" д.д. Сарајево и "Uniqua osiguranje" д.д. Сарајево, чиме је укупан број филијала из ФБиХ износио 8. Истовремено, 2 нова друштва из РС, Д.Д. Брчко-гас осигурање и Јахорина осигурање а.д. су поднијела захтјев за оснивање филијала ових друштава на подручју ФБиХ, чиме је укупан број филијала из РС које послују у ФБиХ износио 5.

Ни у овом извјештајном периоду, као ни у претходним годинама, у РС није било регистровано ниједно друштво за обављање послова реосигурања.

2.1.1. Власничка структура

Табела број 2: Власничка структура у друштвима за осигурање на 30.06.2009. године

Власништво	Број друштава за осигурање	Учешће у укупном капиталу	Учешће у укупној активи	Учешће у бруто фактурисаној премији
Већинско домаће приватно власништво	6	45,68%	50,04%	46,75%
Већинско домаће државно власништво	1	7,82%	8,90%	6,49%
Већинско страно власништво	4	46,50%	41,06%	46,76%
Укупно	11	100%	100%	100%

Извор: Централни регистар хов и извјештаји друштава

Државно власништво над основним капиталом, према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности-књизи акционара, постоји само у Крајина осигурању а.д., и то у проценту од 70,45%. У осталим друштвима нема државног власништва у структури капитала, али у Јахорина осигурању а.д. је евидентирана државна имовина (грађевински објекти) коју ово друштво користи, а што је књижено у ванбилансној евиденцији друштва.

2.1.2. Људски ресурси

На дан 30.06.2009. године у осигуравајућим друштвима у Републици Српској било је укупно запослено 929 лица. У последње три године је на тржишту осигурања присутна тенденција раста броја запослених, а број и квалификациона структура запослених са упоредним показатељима за 30.06.2007.-30.06.2009. године, представљени су у наредној табели:

Табела број 3: Број и квалификациона структура запослених у друштвима за осигурање

КВАЛИФИКАЦИЈА	Стање на дан 30.06.2007.		Стање на дан 30.06.2008.		Стање на дан 30.06.2009.		ИНДЕКС 2009/08
	број	%	број	%	број	%	
НК					5	0,54	-
ПК					1	0,11	-
НС	13	1,8	15	1,9	6	0,65	40,00
КВ	41	5,6	61	7,7	56	6,03	91,80
ССС	381	52,3	401	50,5	485	52,21	120,95
ВКВ	11	1,5	14	1,8	14	1,51	100,00
ВШС	110	15,1	105	13,2	104	11,19	99,05
ВСС	165	22,7	187	23,6	239	25,73	127,81
МР	5	0,7	10	1,3	16	1,72	160,00
ДР	2	0,3	1	0,1	3	0,32	300,00
УКУПНО	728	100,00	794	100,00	929	100,00	117,00

Извор: Извјештаји друштава

У овом извјештајном периоду број запослених је у односу на исти период претходне године повећан за 135 нових радника или за 17%. Треба напоменути да је у сектору запослено још 53 лица, и то у филијалама друштава за осигурање из ФБиХ, а које су добиле дозволу за рад у Републици Српској.

На дан 30.06.2009. године у Регистар овлашћених актуара код Агенције било је уписано 6 лица. Сви овлашћени актуари су из РС.

2.2. Посредници у осигурању

У 2009. години су настављене активности на даљем уређењу области посредовања у осигурању, како на подручју регулативе, тако и код надзора над посредницима. Закључно са 30.06.2009. године у Регистар посредника у осигурању код Агенције уписано је укупно 213 посредника- физичких лица (212 заступника и 1 брокер у осигурању).

На дан 30.06.2009. године дозволу за рад је имало 11 друштава за заступање у осигурању.

Након измјена подзаконских аката у октобру 2007. године, друштва за осигурање могу да обављају дјелатности осигурања само преко посредника у осигурању који су регистровани, тј. лиценцирани у складу са Законом о посредовању у осигурању, што значајно доприноси уређењу тржишта осигурања.

Предложеним измјенама Закона о посредовању у осигурању биће омогућено да банке и Поште РС обављају дјелатност посредовања, што је уобичајено на другим тржиштима и требало би да динамизира и побољша квалитет тржишта у смислу канала дистрибуције.

2.3. Заштитни фонд Републике Српске

Заштитни фонд Републике Српске је успостављен Законом о обавезном осигурању за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности, као посебно правно лице, чија је надлежност да покрива штете које претрпе жртве саобраћајних незгода, које не могу бити надокнађене системом обавезног осигурања од аутоодговорности. Сва друштва за осигурање, која обављају осигурање од аутоодговорности су по закону чланови Заштитног фонда и имају обавезу уплате доприноса Фонду, сразмјерно оствареној премији од осигурања од аутоодговорности.

Укупно остварени приходи Заштитног фонда у првој половини 2009. године су износили 840.359 КМ, од чега се 665.214 КМ односи на приходе од доприноса чланова Заштитног фонда, 72.713 КМ је приход од регресних потраживања, а остали приходи (приходи од укидања резервисања) су износили 102.357 КМ. Остварени укупни приходи су већи за 7,75% у поређењу са истим периодом претходне године.

У наредној табели се даје преглед рјешавања и исплате одштетних захтјева из надлежности Заштитног фонда у првој половини 2009. године, а које се односе на исплату

нематеријалних штета по непознатом починиоцу и материјалних штета у случају када је незгоду проузроковало неосигурано возило, а посјед над возилом има лице са пребивалиштем у Републици Српској.

У складу са извјештајем Заштитног фонда у исплаћене штете у редовном поступку није укључено 7 одштетних захтјева који су остали неисплаћени на крају претходног периода у износу од 33.254,00 КМ, иако су исплаћени у првој половини 2009. године. Просјечна вриједност исплаћеног одштетног захтјева у редовном поступку је износила 3.041 КМ, а просјечна вриједност одштетног захтјева у судском поступку је износила 9.093 КМ.

Табела број 4: Одштетни захтјеви према Заштитном фонду на 30.06.2009. године

Одштетни захтјеви	Пријављено	Пренесено из претходног периода	Укупан број захтјева	Одбијено	Обрађено без одбијених	Исплаћено	
						број	Износ КМ
Редовни поступак	185	94	279	63	137	133	404.543
Судски поступак	11	98	109	10	5	5	45.468
УКУПНО	196	192	388	73	142	138	450.011

Извор: Извјештај Заштитног фонда

2.4. Омбудсман у осигурању- заштита потрошача

Крајем 2008. године створени су регулаторни и кадровски предуслови за функционисање институције омбудсмана у осигурању. Правни основ за успостављање и дјеловање омбудсмана у осигурању је садржан у одредби члана 25. Закона о друштвима за осигурање, а функционисање је детаљније регулисано Правилником о омбудсменима у осигурању, Правилима поступка омбудсмана у осигурању и Кодексом пословне етике друштава за осигурање у Републици Српској. Дјеловањем Омбудсмана се штите потрошачи- корисници услуга осигурања и промовише мирно, односно вансудско рјешавање спорова насталих из уговора о осигурању.

У Извјештају о раду Агенције за осигурање РС дати су детаљнији подаци о активностима омбудсмана у првом полугодишту 2009. године.

3. ПОРТФЕЉ ОСИГУРАЊА

3.1. Обрачуната премија

Укупно обрачуната премија на тржишту осигурања Републике Српске у првој половини 2009. године је износила 60.949.407 КМ, односно већа је за 9,7% у односу на исти период претходне године. Од укупног износа на друштва за осигурање из РС се односило 56.711.950 КМ, док се на филијале друштва за осигурање из ФБиХ односило 4.237.457 КМ. У првом полугодишту 2009. године, у односу на исти период претходне године, обрачуната премија друштва за осигурање из РС је већа за 1.159.334 КМ или за 2,09%.

У наставку се даје преглед обрачунате премије по друштвима за осигурање из РС:

Табела број 5: Обрачунате премије по друштвима у периоду 2007-2009. година

НАЗИВ ДРУШТВА	I-VI 2007.		I-VI 2008.		I-VI 2009.		ИНДЕКС 2009/08
	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	
НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА							
1. Бобар осигурање А.Д.	9.883.543	19,83%	8.999.158	16,20%	9.472.010	16,70%	105,25
2. Д.Д. Брчко-гас осигурање	2.785.168	5,59%	3.776.836	6,80%	4.386.435	7,73%	116,14
3. Дрина осигурање А.Д.	5.582.692	11,20%	6.214.805	11,19%	5.623.682	9,92%	90,49
4. Јахорина осигурање А.Д.	7.787.806	15,63%	8.346.729	15,02%	10.107.043	17,82%	121,09
5. Косиг Дунав осигурање А.Д.	9.021.833	18,10%	10.498.268	18,90%	9.125.015	16,09%	86,92
6. Крајина осигурање А.Д.	3.559.471	7,14%	3.387.700	6,10%	3.678.498	6,49%	108,58
7. Микрофин осигурање А.Д.	0	0,00%	120.894	0,22%	422.848	0,75%	349,77
8. Нешковић осигурање А.Д.	5.414.733	10,86%	5.918.029	10,65%	5.751.162	10,14%	97,18
9. Осигурање Аура А.Д.	0	0,00%	642.300	1,16%	857.260	1,51%	133,47
10. Триглав Крајина Копаоник А.Д. за осигурање	3.571.529	7,17%	4.760.517	8,57%	3.690.923	6,51%	77,53
УКУПНО НЕЖИВОТНА	47.606.775		52.665.236		53.114.876		100,85
ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА							
11. Grawe осигурање А.Д.	2.233.902	4,48%	2.887.380	5,20%	3.597.074	6,34%	124,58
УКУПНО ЖИВОТНА	2.233.902		2.887.380		3.597.074		124,58
УКУПНА ПРЕМИЈА	49.840.677	100,00%	55.552.615	100,00%	56.711.950	100,00%	102,09

Извор: Извјештаји друштва



Графикон број 1: Остварена премија/по друштвима за осигурање Извор: Извјештаји друштва

Седам друштава је у 2009. години у односу на претходну годину остварило пораст премије, док је код 4 друштва забиљежено смањење премије. Највећи процентуални раст премије су остварила друштва Микрофин осигурање а.д, Осигурање Аура а.д. и Јахорина осигурање а.д. код неживотних, односно Grawe осигурање а.д. код животних осигурања.

Од укупних 4.237.457 КМ премије коју су оствариле филијале друштава за осигурање из ФБиХ, 3.373.606 КМ или 79,61% се односи на неживотно осигурање, а 863.851 КМ или 20,39% се односи на животно осигурање. Структура остварене премије филијала друштава из ФБиХ у 2009. разликује од структуре премије друштава из РС, у смислу већег учешћа животних осигурања. У структури премије ових филијала такође је примјетно процентуално мање учешће осигурања од одговорности за моторна возила, као и значајније учешће осигурања возила која се крећу по копну, осим шинских возила (каска осигурање).

У наставку овог Извјештаја користиће се искључиво подаци и показатељи о друштвима за осигурање из Републике Српске, а у наредној табели се даје само преглед премије филијала друштава из ФБиХ на тржишту осигурања у РС у 2009. години:

Табела број 6: Обрачунате премије по филијалама друштава из ФБиХ 2009. години

ФИЛИЈАЛЕ ДРУШТАВА ЗА ОСИГУРАЊЕ ИЗ ФБиХ КОЈЕ ПОСЛУЈУ У РС	I-VI 2009.	
	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%
НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА ФБиХ		
1 Bosna-Sunce osiguranje d.d.	1.534.315	36,21%
2 Camelija osiguranje d.d.	163.100	3,85%
3 Croatia osiguranje d.d.	148.058	3,49%
4 Euroherc osiguranje d.d.	1.213.598	28,64%
5 Merkur BH osiguranje	66.827	1,58%
6 Sarajevo osiguranje d.d.	0	0,00%
7 Uniqua osiguranje d.d.	236.537	5,58%
8 VGT osiguranje d.d.	11.172	0,26%
УКУПНО НЕЖИВОТНА ФБиХ	3.373.606	79,61%
ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА ФБиХ		
3 Croatia osiguranje d.d.	7.162	0,17%
5 Merkur BH osiguranje	834.988	19,70%
7 Uniqua osiguranje d.d.	21.701	0,51%
УКУПНО ЖИВОТНА ФБиХ	863.851	20,39%
УКУПНА ПРЕМИЈА ФБиХ	4.237.457	100,00%

Извор: Извјештаји филијала

3.2. Структура премије

У сљедећој табели је представљена структура обрачунате премије према врстама осигурања у периоду 30.06.2007. до 30.06.2009. године, с тим да се категорија „остало“, односи на 13 група неживотних осигурања, које у укупној премији појединачно учествују испод једног процента.

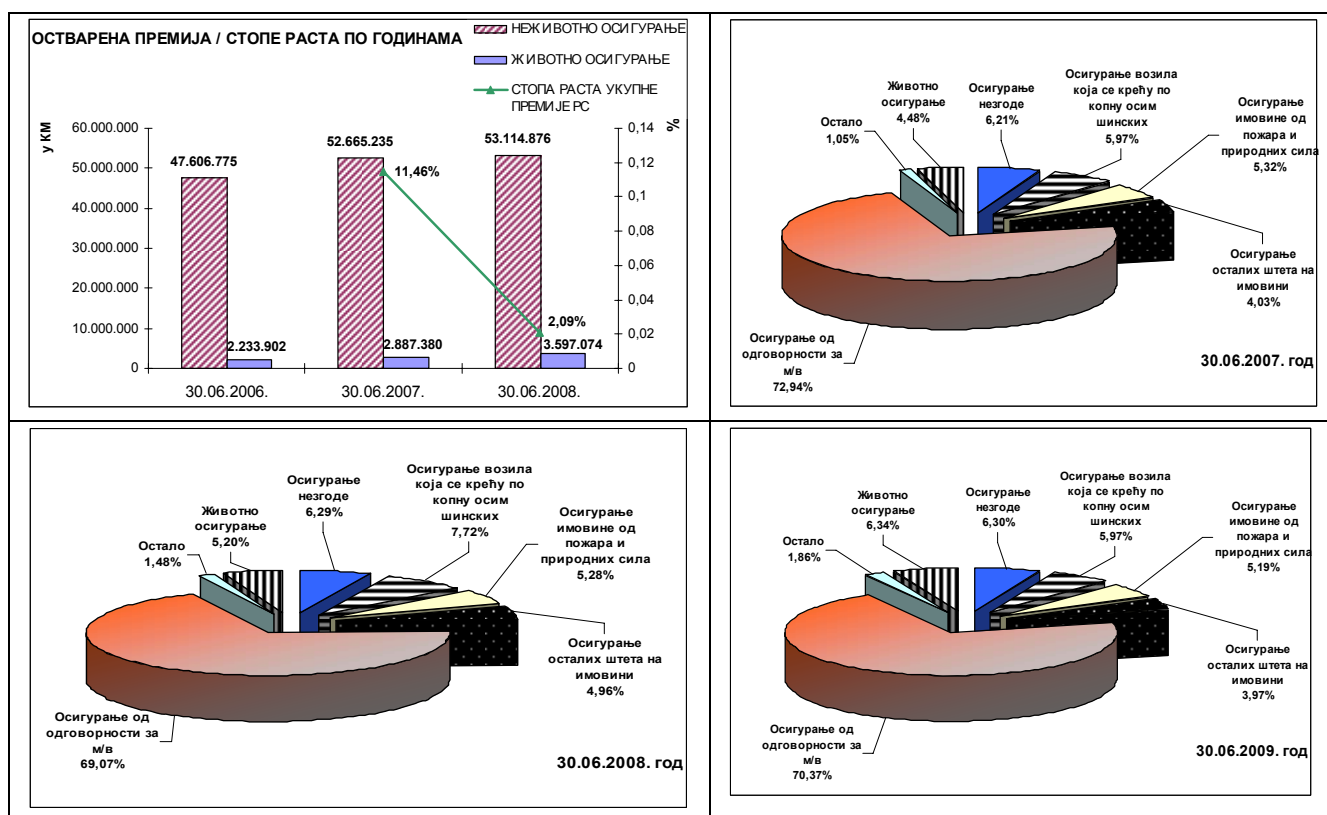
Табела број 7: Обрачуната премија према врстама осигурања

Врста осигурања	30.06.2007.		30.06.2008.		30.06.2009.		Индекс 09/08
	Износ КМ	Удио (%)	Износ КМ	Удио (%)	Износ КМ	Удио (%)	
Осигурање незгоде	3.094.726	6,21%	3.492.978	6,29%	3.570.414	6,30%	102,16
Осигурање возила која се крећу по копу осим шинских	2.975.959	5,97%	4.287.819	7,72%	3.384.635	5,97%	78,94
Осигурање имовине од пожара и природних сила	2.652.069	5,32%	2.934.635	5,28%	2.944.546	5,19%	100,34
Осигурање осталих штета на имовини	2.009.634	4,03%	2.757.102	4,96%	2.248.698	3,97%	81,56
Осигурање од одговорности за м/в	36.352.350	72,94%	38.370.751	69,07%	39.910.623	70,37%	104,01
Остало	522.036	1,05%	821.949	1,48%	1.055.960	1,86%	128,47
Укупно неживотна	47.606.775	95,52%	52.665.235	94,80%	53.114.876	93,66%	100,85
Животно осигурање	2.233.902	4,48%	2.887.380	5,20%	3.597.074	6,34%	124,66
Укупно	49.840.677	100,00%	55.552.615	100,00%	56.711.950	100,00%	102,09

Извор: Извјештаји друштава

На основу наведених података, примјетно је да животно осигурање наставља надпросјечан раст, мада и даље није на задовољавајућем нивоу. Очигледно је да раст укупне премије осигурања у Републици Српској остао исти, али је дошло до прерасподјеле премије између друштава, прије свега због уласка филијала друштава за осигурање из ФБиХ. Због утицаја економске кризе, као и због повећане конкуренције на тржишту, раст премије друштава за осигурање из РС је успорен.

У наставку се даје низ графичких илустрација структуре бруто премије у РС.



Графикон број 2: Структура премија

Извор: Извјештаји друштава

Као што се види из података о апсолутним износима и графичког приказа релативних односа на осигурање од аутоодговорности се односило 70,37%. Ова врста осигурања и даље доминира у укупној премији. Филијале друштава за осигурање из ФБиХ оствариле су 17% премије из осигурања од аутоодговорности, а поређења ради, на тржиштима осигурања у окружењу, ова врста осигурања чини око 30% укупно обрачунате премије.

У наредној табели налазе се подаци о учешћу обавезног и необавезног осигурања у укупно обрачунатој премији за претходне три године:

Табела број 8: Удио обавезног и необавезног осигурања у укупно обрачунатој премији

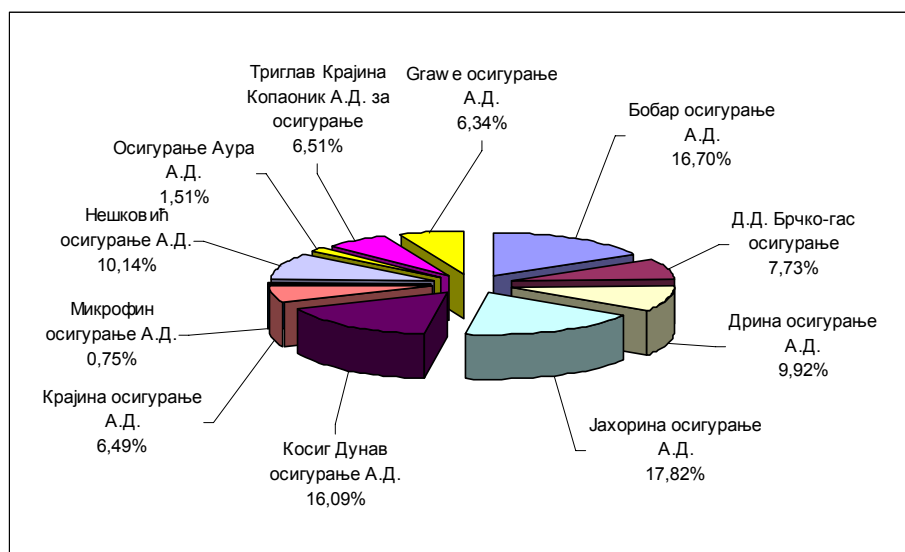
Врста осигурања	30.06.2007. КМ	Удио (%)	30.06.2008. КМ	Удио (%)	30.06.2009. КМ	Удио (%)	Индекс 09/08
Обавезно	39.450.196,40	79,15%	41.865.790,62	75,36	43.483.045,41	76,67	103,86
Необавезно	10.390.480,72	20,85%	13.686.824,01	24,64	13.228.904,19	23,33	96,65
УКУПНО	49.840.677,12	100,00%	55.552.614,63	100,00	56.711.949,60	100,00	102,09

Извор: Извјештаји друштава

Из наведене табеле је видљиво је да у првој половини 2009. године нема значајнијих промјена у структури осигурања по наведеном критеријуму.

3.3. Тржишно учешће

Посматрано појединачно по друштвима у првих шест мјесеци 2009. године, у односу на исти период претходне године, повећање тржишног учешћа, у складу са оствареном премијом је евидентно код Grawe осигурања а.д, кад се ради о животном осигурању, те код Микрофин осигурање а.д, Осигурање Аура а.д. и Јахорина осигурање а.д. кад се ради о неживотном осигурању.



Графикон број 3: Учешће друштава на тржишту РС у периоду I-XII 2008. године

Извор: Извјештаји друштава

Степен концентрације тржишта, дат је на сљедећем прегледу по реег групама, а у односу на исти период претходне године се промијенио у корист друштава која имају

појединачно учешће на тржишту до 10%, што је наставак тренда из претходних периода. Евидентно је да и даље три највећа друштва имају тржишно учешће од око 50%.

Табела број 9: Учешће друштава у укупној премији према реер групама

Учешће	Учешће друштава у укупној премији према реер групама					
	30.06.2007.		30.06.2008.		30.06.2009.	
	Укупно учешће у %	Број друштава	Укупно учешће у %	Број друштава	Укупно учешће у %	Број друштава
до 5%	4,48%	1	1,37%	2	2,26%	2
5-10%	19,90%	3	26,66%	4	36,99%	5
10-15%	22,07%	2	21,84%	2	10,14%	1
преко 15%	53,56%	3	50,12%	3	50,61%	3

Извор: Извјештаји друштава

Herfindahl Hirschman-ов индекс представља такође мјеру концентрације тржишта и израчунава се као збир квадрата појединачног учешћа сваког друштва за осигурање у односу на остварену премију. Овај индекс узима у обзир релативну величину и расподелу друштава на тржишту, те уколико је тржиште монополистичко, постоји и већа тржишна концентрација, и наравно мања конкуренција. Индекс се повећава уколико се смањује број друштава учесника на тржишту, а у исто вријеме разлика у величини међу њима је све већа. Уколико би постојало само једно друштво које се бави осигурањем, индекс би износио 10.000 (учешће на тржишту 100%, односно индекс је $100 \cdot 100 = 10.000$). У исто вријеме, уколико би било много друштава које се бави осигурањем са сразмјерно ниским учешћем, око 0%, индекс би био близу 0, што би указивало да на тржишту постоји савршена конкуренција. За Herfindahl Hirschman-ов индекс између 1.000 и 1.800 се сматра да на тржишту постоји умјерена концентрација, а управо оваква умјерена концентрација карактерише тржиште осигурања Републике Српске у првој половини 2009. године. Herfindahl Hirschman-ов индекс у првој половини 2009. године износи 1.244 поена, што је у односу на исти период 2008. године више за 23 поена, односно за 116 у поређењу са истим периодом 2007. године.

4. РЈЕШАВАЊЕ ОДШТЕТНИХ ЗАХТЈЕВА

У наставку се дају основни подаци у вези са рјешавањем и исплатом одштетних захтјева, посебно за животно и неживотно осигурање.

4.1. Животно осигурање

Код животног осигурања, евидентирано је 43 неријешених (резервисаних) одштетних захтјева на дан 31.12.2008. године, што уз 189 одштетних захтјева пријављена у току године укупно чини 232 одштетних захтјева у првој половини 2009. године. Од укупног броја одштетних захтјева позитивно је ријешено 164 одштетних захтјева, док је 12 одштетних захтјева одбијено, односно ријешено негативно.

Сагласно наведеном, стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева код животног осигурања, посматрана као однос броја укупно ријешених (укључујући и одбијене захтјеве, као негативно ријешене) и броја укупно евидентираних одштетних захтјева је износила 75,86%, док је у истом периоду претходне године стопа ефикасности рјешавања одштетних захтјева износила 70%.

Вриједност 164 позитивно ријешених одштетних захтјева износила је 320.917 КМ и сви су до 30.06.2009. године исплаћени, односно стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева код животног осигурања у првој половини 2009. године износи 100%.

4.2. Неживотно осигурање

Код неживотног осигурања, евидентирано је 3.619 неријешених (резервисаних) одштетних захтјева на дан 31.12.2008. године, па је уз 9.656 одштетних захтјева пријављених у току године у 2009. години било укупно било 13.275 одштетних захтјева, што је смањење у односу на исти период претходне године од 2,17%.

У наредним табелама дати су упоредни полугодишњи подаци за период 2007. - 2009. године, а који показују рјешавање и исплату одштетних захтјева код неживотног осигурања.

Табела број 10: Број одштетних захтјева у неживотном осигурању

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)	01.01.- 30.06.2007.	01.01.- 30.06.2008.	01.01.- 30.06.2009.	Индекс 2009/08
Пријављено одштетних захтјева	7.384	9.441	9.656	102,28
Неријешени (резервисани) одштетни захтјеви на почетку године	4.083	4.129	3.619	87,65
Укупно одштетних захтјева	11.467	13.570	13.275	97,83

Извор: Извјештаји друштва

Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева као однос броја укупно ријешених (укључујући и одбијене захтјеве, као негативно ријешене) и броја укупно евидентираних одштетних захтјева за неживотно осигурање приказана је у сљедећој табели:

Табела број 11: Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева код неживотног осигурања

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)			01.01.- 30.06.2007	01.01.- 30.06.2008	01.01.- 30.06.2009.	Индекс 2009/08
Укупно ријешени одштетни захтјеви	Позитивно ријешени	1	6.535	8.221	8.438	102,64
	Одбијени	2	863	975	817	83,79
Укупно одштетних захтјева		3	11.467	13.570	13.275	97,83
Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева		$4 = (1+2) / 3$	64,52%	67,77%	69,72%	

Извор: Извјештаји друштава

У 2009. години осигураницима је по основу позитивно ријешених одштетних захтјева исплаћено 19.376.742 КМ, што у односу на исти период 2008. године, када је укупна сума исплаћених одштетних захтјева износила 17.629.218 КМ, представља повећање од 9,91%.

Просјечна стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева, посматрана као однос броја исплаћених и укупног броја позитивно ријешених захтјева приказана је у сљедећој табели:

Табела број 12: Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева код неживотног осигурања

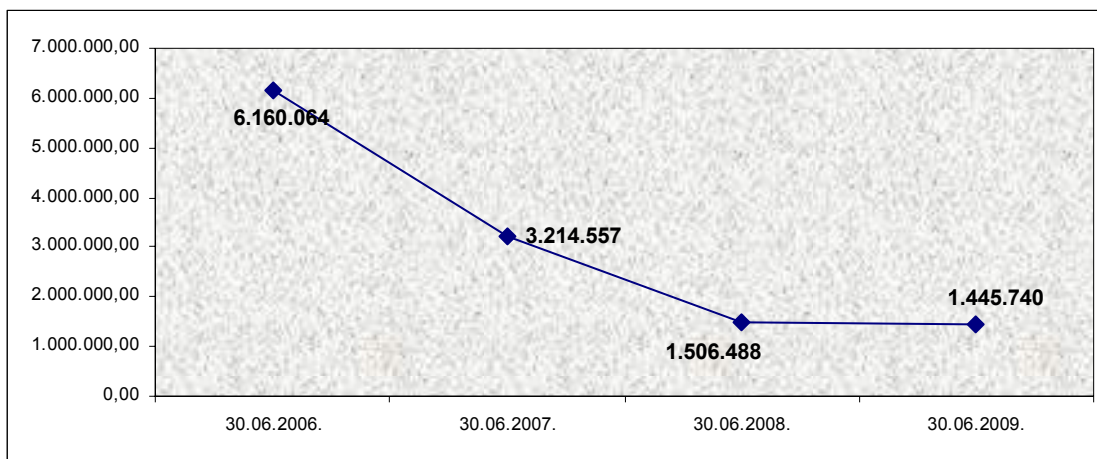
Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)			01.01.- 30.06.2007	01.01.- 30.06.2008	01.01.- 30.06.2009.	Индекс 2009/08
Укупно позитивно ријешени одштетни захтјеви	Неисплаћени одштетни захтјеви пренијети из претходног периода	1	1.037	947	197	20,80
	Позитивно ријешени у текућем периоду	2	6.535	8.221	8.438	102,64
Укупно исплаћени одштетни захтјеви		3	5.791	8.593	7.976	92,82
Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева		$4 = 3 / (1+2)$	76,48%	93,73%	92,37%	

Извор: Извјештаји друштава

Значајно је споменути да је од почетка рада Агенције у априлу 2006. године, и затеченог износа од преко 6.000.000 КМ неисплаћених одштетних захтјева, стање на дан 30.06.2009. године значајно промијењено, те износ укупно неисплаћених, а ријешених одштетних захтјева на наведени датум износи 1.445.740 КМ. Агенција ће и у наредном периоду инсистирати на ажурној исплати ријешених захтјева, при чему ће прецизно праћење наведеног стања омогућити Информациони систем чија је израда у току.

У циљу сагледавања стања рјешавања и исплате одштетних захтјева на тржишту осигурања у Републици Српској, у наредном графичком приказу је представљено кретање

вриједности ријешених, а неисплаћених одштетних захтјева посматрано од стања затеченог у 2006. години до краја прве половине 2009. године. Крива представља стање неисплаћених одштетних захтјева исказаних половином посматраних периода.



Графикон број 4: Неисплаћени одштетни захтјеви

Извор: Извјештаји друштава

У наредној табели се даје преглед стопа ефикасности у рјешавању и исплати одштетних захтјева, по друштвима за осигурање за 2009. годину, из које је видљиво да је остварена нижа стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева него стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева.

Табела број 13: Стопа ефикасности у рјешавању и исплати одштетних захтјева друштава

Друштво за осигурање	Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева		Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева	
	30.06.2008.	30.06.2009.	30.06.2008.	30.06.2009.
Бобар осигурање А.Д.	57,90%	75,86%	93,26%	82,51%
Д.Д. Брчко-гас осигурање	77,25%	76,18%	94,71%	100,00%
Дрина осигурање А.Д.	60,41%	69,61%	100,00%	100,00%
Јахорина осигурање А.Д.	68,77%	73,93%	99,34%	99,78%
Косиг Дунав осигурање А.Д.	73,48%	75,22%	99,34%	95,39%
Крајина осигурање А.Д.	75,17%	70,90%	99,13%	70,55%
Микрофин осигурање А.Д.	-	60,95%	-	92,16%
Нешковић осигурање А.Д.	71,63%	69,33%	94,29%	95,54%
Триглав Крајина Копаоник осигурање А.Д. за осигурање	69,52%	63,92%	67,41%	92,55%
Осигурање Аура А.Д.	95,45%	84,03%	60,00%	90,32%
УКУПНО НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ	67,77%	69,72%	93,73%	92,37%
Граве осигурање А.Д.	70,00% ¹	75,86%	100,00%	100,00%

Извор: Извјештаји друштава

¹ У односу на Извјештај о стању сектора јануар-јуни 2008. године дошло је до промјене. У табели број 11 у претходном извјештају унесен је погрешан податак за Граве осигурање за стопу рјешавања одштетних захтјева 60,41% док је у текстуалном дијелу под 4.1. унесен исправан податак 70%.

У односу на исти период претходне године, у 2009. години је у просјеку повећана стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева, док је стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева у просјеку смањена. Посматрано појединачно по друштвима, код 5 друштава је дошло до повећања стопе ефикасности у рјешавању одштетних захтјева, док је код 5 друштва та стопа погоршана. Код ефикасности у исплати одштетних захтјева, забиљежен је исти ниво или побољшање у односу на претходну годину, осим код 3 друштва за осигурање.

5. БИЛАНСНА СТРУКТУРА

На основу достављених финансијских извјештаја друштава за осигурање, у наставку се даје упоредни приказ и анализа основних билансних позиција за полугодишта 2007-2009. година. Напомиње се да су изостављени аналитички подаци биланса стања 30.06.2007. године због промјене билансних шема, што је онемогућило детаљнију компарацију.

5.1. Биланс стања

У слиједећој табели се даје скраћена шема збирног биланса на нивоу сектора:

Табела број 14: *Актива*- укупно за сва друштва

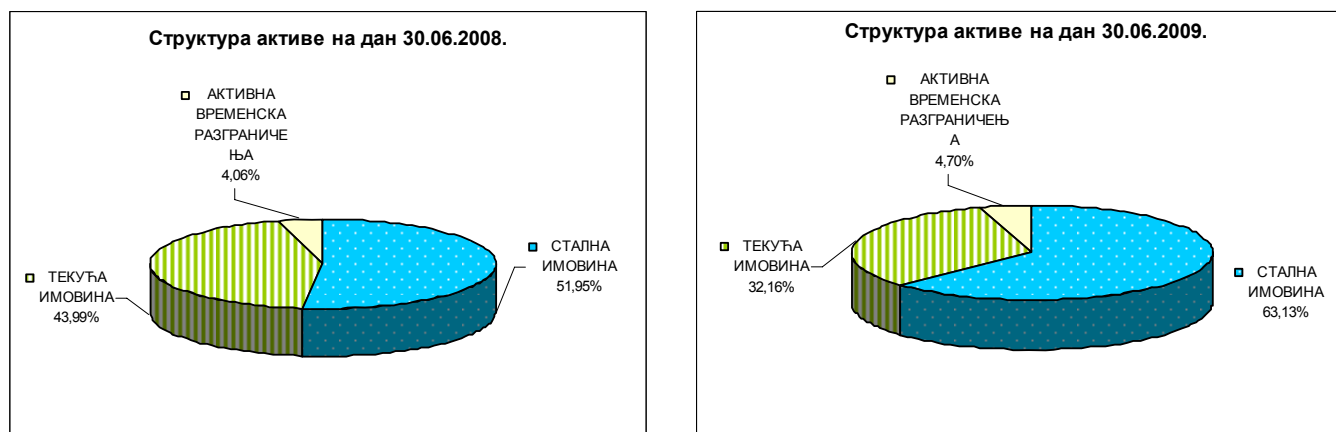
у КМ

А К Т И В А	30.06.2007.		30.06.2008.		30.06.2009.		Индекс 2009/08
	износ	%	износ	%	износ	%	
А. НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ							
Б. СТАЛНА ИМОВИНА (1+2+3+4+5+6+7+8)	89.856.727	46,64	100.074.250	51,95	136.305.988	63,13	136,20
1. Стална нематеријална средства			3.557.780	1,85	3.408.621	1,58	95,81
2. Стална материјална средства			48.110.188	24,97	48.116.706	22,29	100,01
3. Улагања у пов. придружена и остала правна лица			19.813.091	10,28	22.364.507	10,36	112,88
4. Остала дугорочна финансијска улагања			18.367.953	9,53	46.325.083	21,46	252,21
5. Одложена пореска средства			50.331	0,03	47.193	0,02	93,77
6. Улагања у некретнине			10.174.907	5,28	16.043.878	7,43	157,68
7. Депозити преузетог посла осигурања у реосигурање			0	0,00	0	0,00	-
8. Улагања за рачун и ризик власника полиса ЖО			0	0,00	0	0,00	-
В. ТЕКУЋА ИМОВИНА (9+10)	68.369.560	35,49	84.749.848	43,99	69.441.833	32,16	81,94
9. Залихе, стална средства намиј.отуђ. и дати аванси			182.750	0,09	309.137	0,14	169,16
10. Краткорочна потраживања, пласмани и готовина (а+б+в+г+д)			84.567.098	43,90	69.132.696	32,02	81,75
а) Готовина на рачунима и у благајни			16.585.854	8,61	12.591.924	5,83	75,92
б) Потраживања по основу премије			16.469.637	8,55	9.911.478	4,59	60,18
в) Потраживања по основу учешћа у накнади штета			69.590	0,04	2.043	0,00	2,94
г) Краткорочни финансијски пласмани			40.050.345	20,79	37.663.629	17,45	94,04
д) Остала потраживања			11.391.672	5,91	8.963.622	4,15	78,69
Г. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	8.152.610	4,23	7.818.549	4,06	10.148.418	4,70	129,80
Д. ПОСЛОВНА ИМОВИНА (Б+В+Г)	76.522.170	39,72	192.642.647	100,00	215.896.239	100,00	112,07
Ђ. ГУБИТАК ИЗНАД КАПИТАЛА	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	-
Е. ПОСЛОВНА АКТИВА (Д+Ђ)	192.642.647	100,00	192.642.647	100,00	215.896.239	100,00	112,07
Ж. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	7.639.220	3,97	7.639.220	3,97	11.735.590	5,44	153,62

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне активе на тржишту осигурања у Републици Српској са стањем на дан 30.06.2009. године износила је 215.896.239 КМ и у односу на вриједност пословне активе са стањем на дан 30.06.2008. године увећана је за 12,07%.

У наредном графичком приказу је представљена структура активе за полугодишта 2008. и 2009. године.



Графикон број 5: Структура активе друштава за осигурање

Извор: Биланси стања друштава

Из наведене скраћене шеме и графичког приказа биланса видљиво је да структуру пословне активе на 30.06.2009. године чине: стална имовина са учешћем од 63,13%, текућа имовина са 32,16% и активна временска разграничења са 4,70%. У структури пословне активе у односу на 2008. годину дошло је до повећања учешћа сталне имовине.

Највећи пораст у оквиру сталне имовине остварен је код: осталих дугорочних финансијских улагања 152,21%, улагања у некретнине и износи 57,68% и улагања у повезана, придружена и остала правна лица 12,88%. Остала дугорочна финансијска улагања односе се на улагања у хартије од вриједности неповезаних правних лица, дугорочне депозите код банака и обавезна дугорочна улагања у резервни фонд и фонд за накнаду штета Бироа зелене карте. У оквиру сталне имовине, која је номинално повећана за 36,2 милиона КМ, највеће је учешће дугорочних депозита, а ради се о прописаној обавези обезбјеђења 50% минималног гарантног фонда у виду намјенски ороченог депозита. Може се констатовати да су сва друштва са 30.06.2009. године испунила ту обавезу. Такође, и дио техничких резерви и математичке резерве животног осигурања је покривен дугорочним депозитима. Агенција је код појединих друштва дала сагласност за прекорачење улагања средстава за покриће техничких резерви у депозите код банака имајући у виду негативне трендове и недостатак различитих инструмената на домаћем тржишту хартија од вриједности. Повећање улагања у инвестиционе некретнине последица је рекласификације некретнина за обављање дјелатности у инвестиционе некретнине по налогу Агенције, а у складу са Међународним рачуноводственим стандардом 40 - Инвестиционе некретнине.

Улагања у повезана, придружена и остала правна лица, у односу на друге облике, и даље представља значајну ставку у билансима друштава за осигурање, док промјене на осталим позицијама сталне имовине, како због процента учешћа, тако и због висине промјене, немају већи утицај.

На свим позицијама текуће имовине дошло је до смањења у односу на стање 30.06.2008. године, изузев код позиције: залихе, стална средства намијењена отуђењу и дати аванси, која је повећана за 69,16%, али по апсолутном износу не представљају материјално значајну ставку ни појединачно ни укупно. Највеће смањење у оквиру текуће имовине забиљежено је на позицији потраживања по основу учешћа у накнади штета и то за 97,06%, али се ради о маргиналном номиналном износу, потраживањима по основу премије за 39,82%, те осталим потраживањима за 21,31%. Код смањења потраживања по основу премије и осталих потраживања ради се претежно о отпису доспјелих, а ненаплаћених потраживања, извршеном у складу са Правилником о начину процјењивања билансних и ванбилансних позиција друштава за осигурања.

Активна временска разграничења порасла су за 29,80% у односу на 30.06.2008. године. Наведена кретања упућују на потребу надзора у погледу примјене подзаконских аката и начина разграничења посредничке провизије, личних примања запослених који раде на прибави осигурања, те других трошкова пословања.

Ванбилансна, како актива, тако и пасива се односи на државну имовину коју користи Јахорина осигурање а.д, на утужене штете Крајина осигурања а.д., настале у периоду 04.04.1992. године и укњижене у ванбилансну евиденцију у 2008. години, као и на отписана потраживања Триглав Крајина Копаоник а.д..

У наредном прегледу је дат упоредни приказ агрегатних позиција пасиве биланса стања на нивоу сектора за полугодишта 2007. до 2009. године.

Табела број 15: *Пасива* укупно за сва друштва

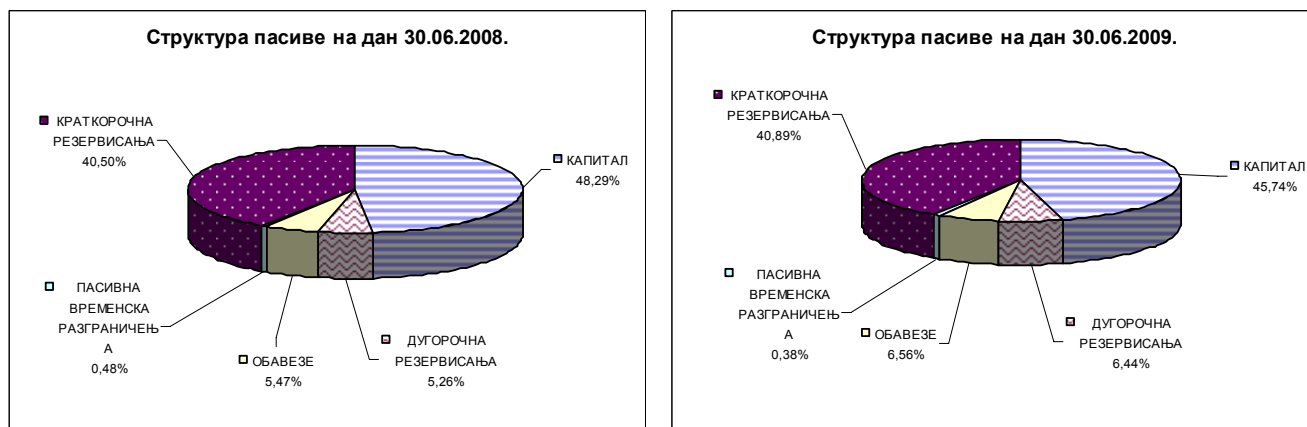
у КМ

П А С И В А	01.01.-30.06.2007.		01.01.-30.06.2008.		01.01.-30.06.2009.		Индекс 2009/08
	износ	%	износ	%	износ	%	
А. КАПИТАЛ (1+2+3+4+5+6-7)	70.496.735	42,37	93.025.515	48,29	98.742.665	45,74	106,15
1. Акцијски капитал			72.659.048	37,72	86.574.048	40,10	119,15
2. Емисиона премија			0	0,00	851.400	0,39	-
3. Ревалоризационе резерве			3.121.637	1,62	11.002.359	5,10	352,45
4. Резерве из добитка			7.974.106	4,14	6.470.143	3,00	81,14
5. Друге резерве			3.003.450	1,56	1.676.907	0,78	55,83
6. Нераспоређени добитак			11.544.657	5,99	9.324.424	4,32	80,77
7. Губитак до висине капитала			5.277.383	2,74	17.156.616	7,95	325,10
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА (8+9+10+11+12+13+14)	6.510.015	3,91	10.141.213	5,26	13.900.586	6,44	137,07
8. Резервисања за математичке резерве ОЖ			9.372.326	4,87	13.306.202	6,16	141,97
9. Резервисања за реструктурирања			0	0,00	0	0,00	-
10. Резервисања за примања запослених			458.702	0,24	510.390	0,24	111,27
11. Резервисања за бонусе, попусте и поврате премија			0	0,00	0	0,00	-
12. Резервисања за колебање штета			30.858	0,02	35.377	0,02	114,64
13. Осигуравачко-техничка резервисања за ОЖ			0	0,00	0	0,00	-
14. Остала дугорочна резервисања			279.327	0,14	48.617	0,02	17,41
В. ОБАВЕЗЕ (15+16+17)	20.348.617	12,23	10.530.776	5,47	14.161.695	6,56	134,48
15. Дугорочне обавезе			618.401	0,32	1.242.910	0,58	200,99
16. Одложене пореске обавезе			50.330	0,03	0	0,00	0,00
17. Краткорочне обавезе			9.862.045	5,12	12.918.785	5,98	130,99
Г. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	69.023.530	41,49	920.349	0,48	816.298	0,38	88,69
Д. КРАТКОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА (18+19+20+21+22+23)	0	0,00	78.024.794	40,50	88.274.995	40,89	113,14
18. Резервисања за преносне премије ЖО			243.980	0,13	295.104	0,14	120,95
19. Резервисања за преносне премије НЖО			48.273.975	25,06	51.538.845	23,87	106,76
20. Резервисања за штете ЖО			90.193	0,05	147.170	0,07	163,17
21. Резервисања за штете НЖО			27.534.064	14,29	34.125.908	15,81	123,94
22. Дио дугорочних резервисања до године дана			1.260	0,00	1.080	0,00	85,71
23. Остала краткорочна резервисања			1.881.322	0,98	2.166.888	1,00	115,18
Ђ. ПОСЛОВНА ПАСИВА (А+Б+В+Г+Д)	166.378.897	100,00	192.642.647	100,00	215.896.239	100,00	112,07
Е. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	9.648.906	5,80	7.639.220	3,97	7.639.220	3,54	100,00

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне пасиве свих друштава на тржишту осигурања у Републици Српској на дан 30.06.2009. године је износила 215.896.239 КМ и у односу на вриједност пословне пасиве исказану на дан 30.06.2008. године већа је за 12,07 %.

У наредном графичком приказу је представљена структура пасиве за полугодишта 2008. и 2009. године.



Графикон број 6: Структура пасиве друштава за осигурање

Извор: Биланси стања друштава

Из табеларног прегледа и графичког приказа видљиво је да на дан 30.06.2009. године у структури пословне пасиве капитал учествује са 45,74%, дугорочна резервисања са 6,44%, обавезе са 6,56%, пасивна временска разграничења са 0,38% и краткорочна резервисања са 40,89%.

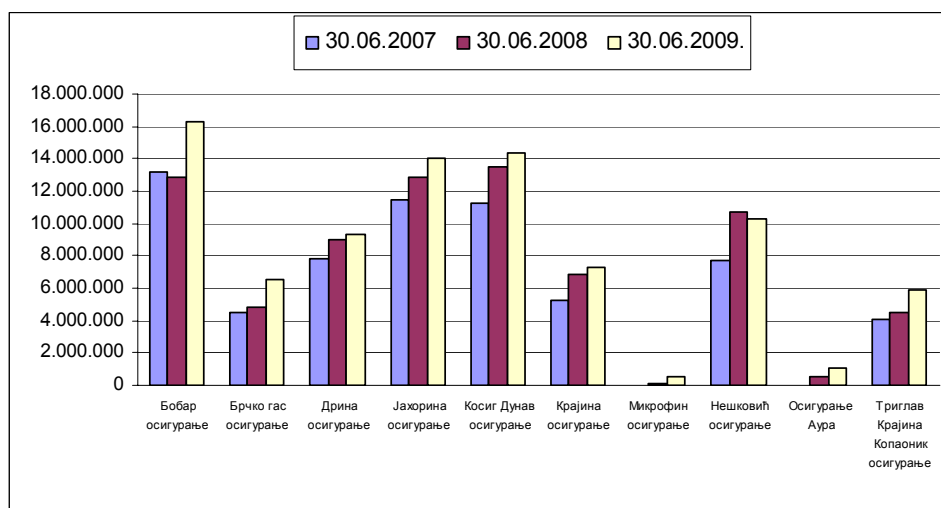
Укупни капитал друштава за осигурање повећан је за 6,15% у односу на исти период претходне године. Највећи пораст у структури капитала забиљежен је на позицији губитка до висине капитала (одбитна ставка) од 225,10%, затим код ревалоризационих резерви од 252,45% и на акцијском капиталу 19,15%. По основу емисија нових акција у првој половини 2009. године, акцијски капитал је повећан за 4,4 милиона КМ у 3 друштава за осигурање (дио емисија је одобрен у 2008. години, а уплате су извршене у 2009. години). Позиција ревалоризационих резерви заснована је на промјени вриједности имовине. Од укупног повећања ревалоризационих резерви 49,22% односи се на текући обрачунски период (од чега 95,81% на једно осигуравајуће друштво) док се 55,78% повећања односи на период 30.06-31.12.2008. године и образложен је у претходном годишњем извјештају. Стање на позицији губитак је резултат бржег раста укупних расхода од раста укупног прихода и у 2008. и у 2009. години.

Дугорочна резервисања у односу на претходну годину порасла су за 37,07%, углавном због пораста вриједности на позицији математичких резерви осигурања живота. У категорији дугорочних резервисања налази и позиција резервисања за примања запослених предвиђена Међународним рачуноводственим стандардом 19, на којој је дошло до повећања од 11,27%, мада поједина друштва нису поступила у складу са наведеним стандардом.

Категорија обавеза је повећана у односу на 30.06.2008. године за 34,48%, а повећање је забиљежено, како на позицији дугорочних – ради се о обавези по дугорочном кредиту код једног друштва, тако и на позицији краткорочних обавеза – остале обавезе из пословања.

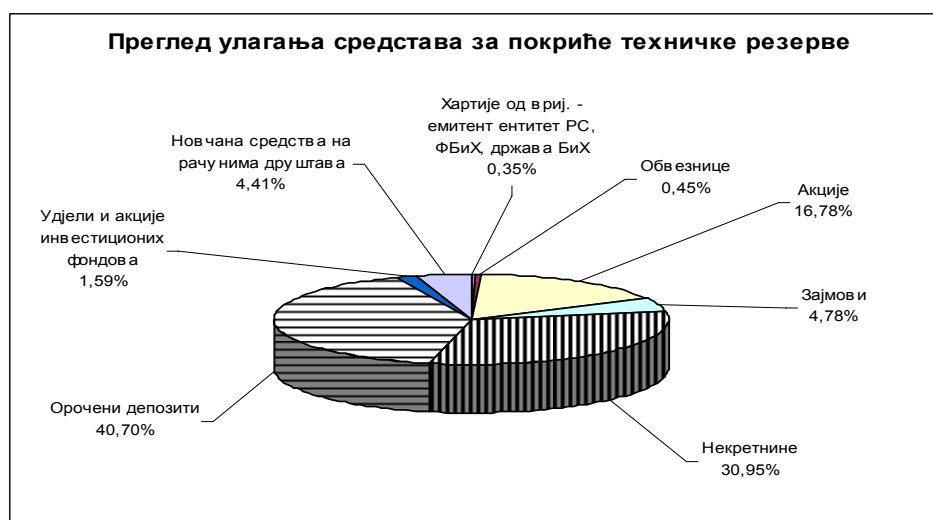
У категорији краткорочних резервисања дошло је до повећања од 13,14% у односу на резервисања извршена 30.06.2008. године. Преносна премија и резерве за штете неживотног осигурања расли су нешто брже од раста фактурисане премије.

Пораст техничких и математичких резерви, те њихово реално покриће један су од предуслова за побољшање солвентности, чиме се доприноси јачој заштити интереса осигураника и корисника осигурања, као и јачању повјерења у сектор осигурања. Наредни графички прегледи илуструју позитивне промјене висине техничких резерви и структуре улагања средстава за њихово покриће:



Графикон број 7: Техничке резерве друштава за неживотно осигурање Извор: Извјештаји друштава

Укупан износ обрачунатих техничких резерви, према актуарским извјештајима, на дан 30.06.2009. године код неживотног осигурања је 89 мил. КМ. Подзаконским актом Агенције су прописани услови за њихово покриће и структуру улагања. Треба имати у виду да 4 друштва немају дио средстава за покриће техничке резерве, што је потврђено и актуарским извјештајима, у укупном износу од 24 мил. КМ. У наредним графиконима даје се структура обезбијеђених средстава за покриће техничких резерви.



Графикон број 8: Улагања средстава за покриће техничке резерве на дан 30.06.2009. године

Извор: Извјештаји друштава



Графикон број 9: Улагања средстава за покриће математичке резерве на дан 30.06.2009. године
Извор: Извјештаји друштава

5.2. Биланс успјеха

У наредној табели дат је упоредни преглед ставки биланса успјеха на нивоу сектора по полугодиштима у периоду 2007.-2009. година.

Табела број 16: **БИЛАНС УСПЈЕХА** укупно за сва друштва

у КМ

ПОЗИЦИЈА	01.01.- 30.06.2007.	01.01.- 30.06.2008.	01.01.- 30.06.2009.	Индекс 2009/08
А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ				
1. Приходи од премије осигурања и саосигурања	43.293.737	55.908.186	59.741.072	106,86
2. Накнаде штета из осигурања и саосигурања	19.729.934	18.274.573	20.880.546	114,26
3. Измјене осталих техничких резерви	-2.550.148	995.008	3.354.302	337,11
4. Трошкови поврата премија	1.220.927	2.000.813	737.421	36,86
5. Трошкови пословања	19.219.336	24.495.572	25.986.121	106,08
6. Остали технички приходи	1.890.812	1.315.932	1.923.682	146,18
7. Остали технички расходи	865.150	637.390	5.751.359	902,33
8. Пословни приходи без реосигурања (1+6)	45.184.549	57.224.118	61.664.753	107,76
9. Пословни расходи без реосигурања (2+3+4+5+7)	38.485.199	46.403.356	56.709.749	122,21
а) БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ (8-9)	6.699.350	10.820.762	4.955.004	45,79
10. Властито реосигурање	0	0	0	-
11. Цедирано реосигурање	899.230	1.474.261	1.350.249	91,59
б) ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ (а+10-11)	5.800.120	9.346.501	3.604.755	38,57
12. Финансијски приходи и расходи и добици и губици	609.565	2.064.411	2.610.760	126,47
в) РЕЗУЛТАТ РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ (б+12)	6.409.685	11.410.912	6.215.515	54,47
13. Остали нетехнички приходи	699.324	549.232	1.465.949	266,91
14. Остали нетехнички расходи	1.531.820	3.099.908	4.574.251	147,56
В. БРУТО РЕЗУЛТАТ (в+13-14)	5.577.189	8.860.236	3.107.212	35,07
15. Бруто добитак	5.577.189	9.163.097	5.548.296	60,55
16. Бруто губитак	0	-302.861	-2.441.084	806,01
Г. ТЕКУЋИ И ОДЛОЖЕНИ ПОРЕЗ НА ДОБИТ	336.994	444.850	355.329	79,88
Д. НЕТО РЕЗУЛТАТ	5.240.195	8.415.386	2.751.883	32,70
17. Нето добитак (15-Г)	5.240.195	8.718.247	5.192.967	59,56
18. Нето губитак (16)	0	-302.861	-2.441.084	806,01
Ђ УКУПНИ ПРИХОДИ	53.147.712	63.307.921	69.145.096	109,22%
Е УКУПНИ РАСХОДИ	47.627.523	54.453.346	66.037.834	121,27%

Извор: Биланси успјеха друштава

Укупни приходи друштава у 2009. години су износили 69.145.096 КМ, што у односу на претходну годину представља повећање од 9,22 %. Укупни расходи друштава у 2008. години су износили 66.037.834 КМ и у односу на расходе претходне године већи су за 21,27%. Укупан нето резултат на нивоу свих друштава је позитиван и износи 2.751.883 КМ.

Приход по основу премије осигурања у односу на прошлу годину порастао је за 6,86% - номинално за 3.832.886 КМ. Истовремено, повећани су: остали нетехнички приходи за 166,91% - номинално за 916.717 КМ, остали технички приходи за 46,18% - номинално за 607.750 КМ и финансијски приходи и расходи и добици и губици за 26,47% - номинално за 546.349 КМ.

Код расхода највећи пораст у односу на претходну годину забиљежен је код: осталих техничких расхода од 802,33% - номинално 5.113.969 КМ, затим код измјена осталих техничких резерви од 237,11% - номинално 2.359.294 КМ, осталих нетехничких расхода од 47,56% - номинално 1.474.343 КМ, трошкова накнаде штета од 14,26% - номинално 2.605.973 КМ, док су трошкови пословања порасли за 6,08% или номинално 1.490.549 КМ.

Укупно наведени пораста осталих техничких расхода претежно се односи на четири друштва за осигурање, а састоји се већим дијелом од исправке вриједности потраживања по основу премије. Исправка је извршена по основу немогућности наплате премије, неусаглашености потраживања са дужницима и застаре потраживања насталих према Закону о облигационим односима, а након извршених контрола и захтјева за додатним изјашњењима ревизора и актуара од стране Агенције.

Технички резултат је категорија фазног резултата у пословању друштава за осигурање, те представља разлику између техничких прихода и техничких расхода (прије укључивања финансијских и нетехничких прихода и расхода). То је резултат остварен из основне дјелатности осигуравајућих друштава. Остварени технички резултат на нивоу свих друштава је позитиван и износи 3.604.755 КМ и мањи је за 61,43% у односу на технички резултат остварен у истом периоду 2008. године. Од 11 друштава 6 је остварило негативан технички резултат у износу од 3.968.984 КМ, док је 5 остварило позитиван резултат у износу од 7.573.739 КМ.

Од 11 осигуравајућих друштава 10 их је пословало позитивно са укупним нето добитком од 5.192.967 КМ, док је 1 друштво исказало нето губитак у износу од 2.441.084 КМ, тако да је крајњи резултат на нивоу свих друштава добитак у износу од 2.751.883 КМ.

На основу претходно изнесеног, може се закључити, да је на смањење финансијског резултата на нивоу сектора оствареног у првој половини 2009. године, у односу на резултат остварен у истом периоду 2008. године, највише утицао надпросјечни раст осталих техничких и нетехничких расхода.

Вршећи надзор на основу извјештаја које су друштва на основу закона и подзаконски аката дужна да достављају Агенцији, утврђено је да биланси већине друштава садрже скривене губитке садржане у нереално исказаној вриједности одређених облика имовине, а највише у потраживањима по основу премије и пласмана средстава техничких резерви. У циљу реалнијег исказивања имовине, а самим тим и финансијског резултата, Агенција је донијела Правилник о процјени билансних и ванбилансних позиција, који се примјењује од 01.01.2009. године. Ефекти примјене Правилника, исказани у извјештајима које су друштва сачинила на основу истог, износе око 7,5 милиона КМ, односно финансијски резултат умањен је за наведени износ, што је компензирано нето резултатом по основу других прихода и расхода.

6. ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

Оцјена успјешности пословања осигуравајућих друштава врши се кроз комплексну анализу њихових финансијских извјештаја. Не постоји јединствена методологија оцјене успјешности, тако да се у анализи користе различити показатељи, како би се обезбиједио потпун увид у пословање друштва, односно како би се на вријеме открили и препознали симптоми појава које негативно утичу на квалитет пословања. Поред уобичајених показатеља који се користе у анализи финансијских извјештаја предузећа, због специфичности дјелатности коју обављају, код друштва за осигурање користе се и други показатељи, који одражавају посебне аспекте пословања.

У наредном прегледу дати су основни показатељи пословања по полугодиштима за период 2007.-2009. година.

Табела број 17: Показатељи пословања

О П И С	30.06.2007.	30.06.2008.	30.06.2009.
Премија по запосленом (у КМ)	68.462,47	69.965,51	61.046,23
Укупан приход по запосленом (у КМ)	73.005,10	79.732,90	74.429,60
Добит по запосленом (у КМ)	7.198,07	10.598,72	2.962,20
Добит/Укупан приход (%)	9,86	13,29	3,98
Рацио штета (%)	45,57 ²	32,69	34,95
Рацио трошкова (%)	41,81	49,11	48,69
Комбиновани рацио (%)	87,38	81,79	83,65
Рацио солвентности (%)	144,20	172,41	179,92
Коефицијент тренутне ликвидности (%)	0,66	1,68	0,97
Коефицијент текуће ликвидности (%)	4,59	8,58	5,35
Општа ликвидност (%)	4,61	8,59	5,38
Поврат на уложену имовину (ROA) (%)	3,15	4,37	1,27
Поврат на уложени властити капитал (ROE) (%)	7,43	9,05	2,79

Извор: Извјештаји друштава

Из прегледа приказаних показатеља видљиво је сљедеће:

- различито кретање премије по запосленом у посљедње три године је посљедица неравномјерног односа раста броја запослених и остварене премије осигурања, док су кретања укупног прихода по запосленом, поред премије осигурања, везана и за динамику нетехничких прихода,
- добит по запосленом, као и учешће добити у укупном приходу, показује тенденцију пада, али је побољшање у односу на 31.12.2008. године када је на нивоу сектора исказан нето губитак,

² Код рача штета, у Извјештају о стању сектора за јануар-јун 2008. године, наведен је други податак. Ради се о томе да у износ накнаде штета нису биле укључене промјене у резервама за исплаћене штете и бруто расходи штета.

- рацио штета, рацио трошкова и комбиновани рацио одражавају кретање техничког резултата (резултат из послова осигурања) и не показују значајније осцилације,
- рацио солвентности представља однос сопственог капитала и нето прихода од премије и у наведеном периоду показује тенденцију раста, што значи и побољшање дугорочне способности у измирењу обавеза према осигураницима,
- коефицијенти тренутне, текуће и опште ликвидности одражавају способност друштава да своје обавезе измирују у роковима доспијећа, нижи су у односу на исти период претходне године, али су на прихватљивом нивоу. У полугодишњем извјештају за 2008. годину, управо је истакнуто да су ови показатељи прецијењени, јер је била упитна реална вриједност једног дијела текуће имовине (потраживања),
- поврат на уложену имовину (ROA) и поврат на уложени капитал (ROE) показују да се рентабилност, због смањења нето финансијског резултата, у глобалу на нивоу сектора погоршава, што је образложено у поглављу 5.2. Биланс успјеха, али се у односу на 31.12.2008. године изишло из зоне негативног резултата.

ЗАКЉУЧАК

На основу података и информација изнесених у овом Извјештају, у наставку се резимирају основне карактеристике тржишта осигурања у Републици Српској:

- пораст обрачунате премије и наставак динамичног раста премије животног осигурања упркос економској кризи,
- остварен позитиван нето финансијски резултат на нивоу сектора,
- повећање броја запослених и побољшање квалификационе структуре,
- јачање конкуренције на цијелом тржишту БиХ,
- реалније исказивање билансних позиција, већа поузданост финансијских извјештаја,
- повећање капиталне адекватности, повећање учешћа акцијског капитала у структури пасиве кроз извршене докапитализације,
- повећање техничких резерви,
- настављено је усклађивање имовине за покриће техничких резерви и гарантног фонда у складу са прописима,
- повећање ефикасности у рјешавању и исплати одштетних захтјева, код друштава за осигурање и Заштитног фонда.

Основни проблеми у функционисању сектора осигурања су:

- и поред динамичног раста премије животног осигурања и других облика необавезних осигурања, још увијек је неповољна структура премије, у којој доминира обавезно осигурање од аутоодговорности,
- недовољне техничке резерве, односно недостатак адекватног покрића (код мањег броја друштава),

- погоршање показатеља продуктивности, економичности, профитабилности и рентабилности на нивоу цијелог сектора,
- нелојална конкуренција и нарушавање премијског система аутоодговорности.

Чињеница је да су идентификовани проблеми присутни већ дужи период, независно од постојеће економске кризе, која још увијек није имала директне посљедице на сектор осигурања у РС. Упркос новом законском оквиру и функционисању независног надзора, биће потребно још времена, односно додатних краткорочних и дугорочних надзорних активности, да се сектор стабилизује и санира пословање појединих друштава за осигурање. У том смислу потребно је предузети слиједеће:

- стварати системски подстицајан оквир за увођење нових производа у области животног, пензијског и здравственог осигурања, што захтијева учешће и других надлежних институција, те спровођење пензијске реформе,
- системски уредити област аутоодговорности доношењем новог премијског система и успостављањем јединственог Информативног центра АО, што би требало бити реализовано до краја 2009. године,
- инсистирати на досљедној примјени прописа код обрачуна и покрића техничких резерви, те на поштовању прописаних рокова за усклађивање,
- код друштава која имају израженије проблеме солвентности, капиталне адекватности, лоше показатеље техничког резултата, постепено у току ове и наредне године, предузимати мјере предвиђене Законом о друштвима за осигурање, од планова краткорочног финансијског опоравка, до ригорознијих мјера,
- унапређивати управљање ризицима, интерне контролне поступке и друге пословне процесе у друштвима за осигурање, кроз промјене регулативе, а затим и кроз контролу примјене прописаних стандарда,
- унапређивати институцију омбудсмана и друге облике заштите интереса и права осигураника и других корисника осигурања, за шта су створене потребне регулаторне, кадровске и организационе претпоставке.